

Listy z Karmelu

2017/2 | 6 | časopis na prehĺbenie duchovného života

*Rodina
milujúca, migrujúca, trpiaca*

Úvodník	3
Rodina, Boh a financie	4
Púť našej rodiny cez hory a oceány	5
Karmel milujúci, migrujúci, trpiaci	7
Uboľená (U)krajina	9
Poézia – Nedelňá modlitba za otcove ruky	16
Svetlo z Majáka	17
Kresťanská rodina v postkresťanskej dobe	21
Kristov vojak	26
Zo života spoločenstiev	27

Listy z Karmelu - časopis na prehĺbenie duchovného života

Redakcia: br. Stanislav Jaloviar OCD (vedúci redaktor), br. Miroslav Bandík OCD, o. Rudolf Bartal OCD, o. Dušan Hricko OCD, o. Andrej Valent OCD, Katarína Luptáková OCDS, Juliana Melková OCDS (jazyková úprava)

Grafická úprava: Stanislav Andil

Foto: pixabay.com, bosé karmelitánky Detva, bosé karmelitánky Charkov, bosí karmelitáni Košice-Lorinčik, karmelitánky Dieťaťa Ježiša Nitra, OCDS Bratislava, Detva, Košice, OZ Maják nádeje, karmel.pl, internet

Kontakt na vedúceho redaktora: stanocd@gmail.com

Vydáva: Kláštor bosých karmelitánov Lorinčik, Lorinčik 145, 040 11 Košice

Len pre vnútornú potrebu. | Vychádza dvakrát za rok. | Redakcia si vyhradzuje právo úpravy príspevkov. | Imprimi potest č. 379/2017 zo dňa 24. 11. 2017, Tadeusz Florek OCD, provinciál.

Podporiť vydávanie časopisu môžete milodarom na účet: SK41 0200 0000 0026 4934 9054

Čítal som takýto príbeh:

Starček sa odsťahoval k synovi, neveste a šesteročnému vnukovi. Ruky sa mu triasli, zrak kalil a kroky slabli. Rodiny sa schádzali pri jedle pri jednom stole, no starcove ruky a neistý zrak sťažovali iným spoločné stolovanie. Syna to všetko už začalo unavovať. Povedal: „Musíme s dedkom niečo urobiť. Už toho bolo dost!“ A tak sa manželia rozhodli, že postavia do rohu jedálne malý stolček, kde starček jedol osamote, zatiaľ čo iní sa tešili pri jedle zo vzájomnej spoločnosti. Keďže starček rozbil niekoľko tanierov, dostával jedlo v drevenej miske. Keď sa k nemu občas otočili, videli v jeho očiach slzy. Jediné, čoho sa starček dočkal, boli slová napomenutia. Vnúčik ticho pozoroval počínanie svojich rodičov. V jedno popoludnie sa otec opýtal syna: „Čože to robíš?“ Odpovedal mu: „Ale, robím jednu misku pre teba a druhú pre mamku, aby ste, až zostanete, mali z čoho jesť.“ Slová syna rodičov veľmi silno zasiahli. Slzy im tiekli po lícach a nikto nepovedal ani slovo. V to popoludnie vzal muž svojho otca jemne za ruku a priviedol ho k spoločnému stolu. Po zvyšok dňa sedel starček za vrchostolom. A z nejakého dôvodu sa muž ani žena už nehnevali, keď padla na podlahu lyžica alebo sa rozlialo mlieko.

Nemusíme putovať ani migrovať po svete. Stačí, keď si uvedomíme, že často môžeme byť aj my príčinou toho, čo sa stalo v príbehu – keď odsúvame iných do kútov izieb a na kraj stola. Nad mnohými vecami a situáciami sa nám možno pozastavuje rozum. Niektoré situácie sa však dajú vnímať iba očami viery, no predovšetkým očami lásky: pozerat' očami Boha, počúvať ušami Boha, hovoriť ústami Boha, konať rukami Boha. Toto sa môže priečiť logike sveta. Ale je to tak.

Ponúkame vám zopár príbehov zo života a vy skúste prežiť srdcom to, čo sa spieva v refréne jednej piesne: „Kresťan, buď ľudskejší, len tak budeš kresťanom. — Človeče, buď kresťanskejší, len potom budeš vedieť, čím si!“

Br. Rudolf Bartal OCD

Rodina, Boh a financie

Ako mladá rodinka s tromi deťmi sme bývali v byte, ktorý sme kúpili na pôžičku. Keďže deti rástli a často sme s nimi chodili k lekárom, túžili sme po aute (hlavne ja ako muž). Po dlhom zvažovaní sme sa rozhodli kúpiť si auto na splátky. Veľmi sme sa z auta tešili. S odstupom času sme sa však začali dostávať do finančných problémov. Ako živiteľa rodiny ma to trápilo, preto som si začal hľadať lepšie platenú prácu, v čom som ale nebol úspešný. Bola tu ešte jedna možnosť, a to práca popri zamestnaní. Začal som teda pracovať v jednej finančnej spoločnosti. Viacerí ľudia mi síce naznačovali, aby som to nerobil, že peniaze zmenia charakter človeka a že zmenia aj mňa, no ja som si to nechcel pripustiť a nevidel som v tom nič zlé. Uvedomujem si, že som urobil jednu chybu: *Prosil som Boha o požehnanie pre celú našu rodinu, ale vo svojej mužskej hrdosti som mu povedal, že o financie sa nemusí starať, že o tie sa postarám ja sám.* Boh sa asi usmieval, ale nechal ma a rešpektoval moje rozhodnutie...

Mne sa začalo v podnikaní popri zamestnaní dariť a navyše som dostával aj kladné ohodnotenie od mojich vedúcich. Práca ma veľmi naplňala, lenže bola na úkor mojej rodiny. Všetky školenia boli cez víkend a ja som musel na ne chodiť, aby som bol v oblasti, v ktorej som pracoval a školil sa, čo najlepší. Počas školení som často mohol vidieť, ako mladí ľudia, ale aj ľudia žijúci v manželstve, neváhajú kvôli kariére, výhodám a peniazom prežiť sexuálne radovánky s vedúcimi. Pri tomto poznaní mi bolo z toho všetkého strašne!!! Uvedomil som si, že ja mám doma milovanú manželku a krásne deti, a dávam prednosť takýmto školeniam pred vlastnou rodinou! Avšak moja mužská hrdosť a tvrdohlavosť mi nedovolili prijať hneď túto skutočnosť, veď som túto prácu robil pre dobro svojej rodiny.

Áno, peniaze prišli, ale za akú cenu?! Keď sme sa mali konečne finančne lepšie, presťahoval som si rozumieť s mojou ženou, lebo na všetky jej pravdivé a úprimné slová som mal vždy logické argumenty, ktorými ma naočkovala „moja nová firma“. Nedokázal som vlastnú ženu počúvať srdcom, lebo som mal plnú hlavu „firemných múdrostí“. Keď mi raz o tom všetkom, čo prežívala a ako to ona cítila, napísala, bol som z toho vo veľkom šoku a priznám sa, bol som rád, že som bol v tej chvíli sám, lebo som sa rozplakal. Uvedomil som si, ako ďaleko som to až nechal zájsť a že toto som určite nechcel.

Trvalo mi to asi 2 roky, aby som dokázal prijať moje zlyhanie a vrátiť sa k Otcovi pre jeho požehnanie aj v oblasti financií. Zanechal som túto prácu, začal som sa viac venovať vzťahom vo svojej rodine a Božie požehnanie prišlo veľmi rýchlo. Za krátky čas sme aj s manželkou zmenili zamestnanie, našli sme prácu s lepším finančným ohodnotením. Robíme len ráno, máme na seba, na rodinu a spoločnú modlitbu (najmä večernú v podobe ruženca) dostatok času.

S priáním všetkého dobrého a krásnych a požehnaných Vianoc zostávajú Peter a Ivka.

Púť našej rodiny cez hory a oceány

Nepochybím, ak skonštatujem, že každá zmena, pre ktorú sa v živote rozhodneme, aj keby išlo o najmenšiu, vyžaduje od nás odvahu vyjsť z pohodlnej oblasti psychického komfortu. U niektorých sa rozhodnutie o zmene objavuje prudko, spontánne a rovnakým spôsobom sa aj realizuje. Iní sa na ňu zasa pútičkársky pripravujú, analyzujú všetky výhody a nevýhody, ale tak či onak, kontrolovaným spôsobom s ňou súhlasia. V prípade mojej rodiny vyjsť z oblasti komfortu bolo vyčerpávajúcou úlohou pre každého jej člena a vyžadovalo to nemalú odvahu. Nielen že sme sa rozhodli odísť z krajiny, v ktorej zostal zvyšok našej početnej rodiny, ktorá nás mala veľmi rada. My sme sa rozhodli opustiť ju po desiatich rokoch spoločného života a naša oblasť komfortu sa ocitla na druhej strane oceánu. V roku 2010 sme zasa pobalili celý náš doterajší život do ôsmich kufrov a po 13-hodinovom lete lietadlom do Európy sme sa ocitli pred hotovou vecou: Slovensko, náš nový domov.

Pamätám si na ten pocit, keď sme sa zobúdžali v neznámom, chladnom, požičanom byte, medzi ľuďmi, ktorých jazyk sme chápali iba čiastočne, v kultúre, ktorá sa nám na začiatku zdala taká cudzia a... sami, tak

veľmi sami. Počas prvých mesiacov nášho poznávania Košíc nám často prichádzali na um myšlienky o návrate späť. Bolo nám clivo za rodinou, priateľmi, slnkom a tým všetkým, čo tvorilo náš doterajší život. Rozhovory s Bohom pozostávali z celého radu prosieb a petícií: „Pane Ježišu, pomôž mi nájsť dobrú prácu, chcem poznať priateľov, chcem cítiť,

že patrí do tejto spoločnosti! Pane Bože, pomôž nám, aby sme tu našli svoje miesto. Pane Bože, kde si? Prečo sa cítime takí vyčerpaní a osamelí? Povedz, prosím Ťa, prečo si nás priviedol do krajiny, v ktorej nemáme nikoho, kto nás má rád?" Vtedy sme si ešte neuvedomovali, že už zakrátko dostaneme od Boha jasnú odpoveď na všetky kladené otázky a na vlastnej koži zažijeme jeho nepochopiteľnú múdrosť a bezpodmienečnú lásku. Na pochopenie Božieho plánu sme čakali päť dlhých, nie vždy ľahkých rokov.

V roku 2015, keď náš rodinný život v Košiciach začínal dostávať farby a na dvere domu začali klopať úprimní priatelia, doslova nami otriasla ťažká synova choroba. Vtrhla tak násilne a bez pozvania, že nám vzala dych a schopnosť jasne uvažovať. Ako lavína prichádzali nesmierné ťažké rozhodnutia, ktoré mali zachrániť život nášho chlapca. My, bolesťou zničení rodičia, sme sa postavili zoči-voči smrti a v cudzej krajine, ďaleko od rodiny, vyzvali sme ju na súboj. Naplnil nás nesmierny strach a bolesť a modlitba sa premenila na výkriky a zúfalé prosby o uzdravenie. Taktiež aj pre nás. A vtedy sa stal zázrak.

Pri zdolávaní prekážok, ktoré sme museli

prekonať, sa v našom živote začali objavovať ľudia, ktorí boli presne tam, kde sme potrebovali, aby boli, aby sme vyhrali súboj s chorobou. Tá úprimná priateľka, ktorá nám vďaka svojmu spoločenskému postaveniu pomohla skontaktovať sa s lekárom-špecialistom; tá milá študentka, ktorá, ako sa ukázalo, pracovala na oddelení, kde prijali nášho chlapca na dlhodobú liečbu; tá skupina bratov karmelitánov, ktorých sme spoznali len nedávno, pričom nám požičali byť v ďalekej Bratislave a obklopili nás vytrvalou modlitbou; ten náhodný okoloidúci, ktorý si prisadol na lavičku v parku a povedal slová útechy; milované sestry a mamy, ktoré prebrali úlohu matky pre naše dve zostávajúce dcéry; a TEN neuveriteľne dobrý špecialista, ktorý, plný pokory a Božej múdrosti, vzal do ruky skalpel a vykonal zázrak.

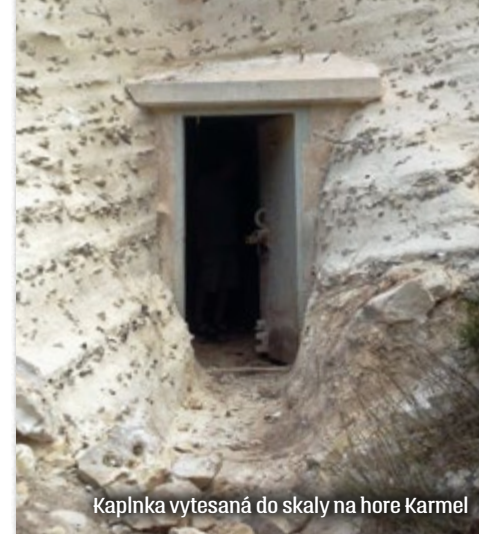
Všetci mali splniť svoju úlohu, miesto, ktoré mali zaplniť, a neuveriteľná je skutočnosť, že počas piatich rokov nášho života v cudzine nám Boh dovolil poznať ľudí, ktorí spolu s nami vytvorili majstrovské družstvo tak, aby sme vyhrali. Čo už povedať na záver? Boží plán je ideálny a ja neverím na súhru okolností, ja verím v Boha.

Magdaléna

Karmel milujúci, migrujúci, trpiaci

Reholné rády kráčajú podobnou cestou ako ostatné ľudské rodiny: prišli na svet, robia prvé kroky, dozrievajú, hľadajú svoje miesto v živote, majú obdobia plné nadšenia, občas strácajú rozlet, dostávajú sa do kríz a zocelujú sa, alebo aj zanikajú. Občas musia (e)migrovať, napr. kvôli ohrozeniu života, trpia pre slabosti či choroby svojich členov a prežívajú radosť zo zdravia a nadania svojich detí. Karmel nie je žiadnou výnimkou.

Kaplnka vytesaná do skaly na hore Karmel

Rodičia

Otec Karmelu - prorok Eliáš - bol prítomný v duchovnom zmysle. Spájal horlivosť za Pána, pokoru i slabosť. Do dejín Izraela vstúpil ako zrelý muž. Najprv vyžiadal od Boha suchu, aby Izraelitov odvrátil od modiel, kráľa Izraela verejne obvinil z vraždy bedára, na vrchu Karmel zvädzal nelútostný, ale víťazný súboj s pohanskými prorokmi Bála (Baala), a potom v depresii utiekol na púšť a do hôr, kde stretol Boha v tichom vánku. A nakoniec ho podľa Svätého písma Boh v ohnivom voze vyniesol do neba.

Prítomnosť Matky pocítili niekoľkí neznámi kresťanskí pustovníci vo 4. storočí pod vplyvom vyhlásenia dogmy o Panne Márii za Theotokos (Božiu Matku). Túžili žiť na svahoch hory Karmel a nasledovať Ježiša Krista skrytou formou podľa spôsobu jeho matky Márie.

Prvé kroky

Rodine karmelitánov stačila spoločná kaplnka vytesaná do vápencovej skaly, kde spoločne prežívali eucharistickú hostinu.

Prorok Eliáš

Až do 12. storočia nemuseli opúšťať svoj duchovný domov na úbočí hory svetových dejín. Rozjímali o Božom slove, obrábali malé políčka, prepisovali rukopisy.

Rast a útek do Európy

S príchodom križiackych výprav (a vstupom bývalých križiakov i pútnikov na začiatku 12. storočia do Karmelu) nastáva krátky rozkvet celého spoločenstva a križiackeho kráľovstva vo Svätej zemi. Už o necelé storočie turecké vojská potlačili križiacke výboje a kresťanov začali vyháňať. Karmelitáni museli opustiť svoju vlasť a malá skupina, ktorá ostala na hore Karmel, zomrela mučeníckou smrťou. Možno práve oni vyprosili svojim emigrujúcim spolubratom milosť vytrvať za nepriaznivých podmienok na Cypre, na juhu Francúzska, v Anglicku a pokračovať v živote reholnej rodiny.

Ďaleko od domova

V Európe karmelitánov nikto neutláčal, ale ani nepodporoval. Medzi ľuďmi dominovali františkáni a dominikáni. Ako presadiť Karmel z pohoria vo Svätej zemi do európskych podmienok? Prispôsobia sa pustovníci apoštolicky zameranému okoliu? Nie je to zrada pôvodného poslania? Generálny predstavený prosil o pomoc Matku Božiu, hlavnú patrónku rádu a ona mu odpovedala tým, že mu vo forme škapuliara slúbila pomoc. Cirkev od 13. storočia pripojila karmelitánov k tzv. žobráckym rádom a svoje kláštory okrem pustatín mohli zakladať aj na okraji miest.

Puberta

Rast pokračoval a Karmel je samá ruka, samá noha. Putoval po celej Európe – od Anglicka po Uhorsko, z Talianska až do Škandinávie. Ale epidémia moru, znižovanie nárokov na duchovný život, dvojopápežstvo vyvolávali vnútorný chaos, stratu pamäti, akoby vzdor proti svojmu pôvodu a rodičom.

Hádky so súrodencami a zrelosť

Reformovaný Karmel (tereziánsky) dozrel do terajšej podoby až po hrdinskom úsilí Terézie od Ježiša (Avilskej) a Jána od Kríža o návrat k vernosti pôvodnej rodine. Bohužiaľ, hádky aj ohováranie zo strany nechápajúcich a s vyššími duchovnými nárokmi nesúhlasiacich súrodencov patrili k procesu osamostatňovania a dozrievania. Tereziánsky Karmel v ohni skúšok dozrel a v európskom svete obetavo rozvinul talenty vnútorného života, pričom dospel k istote, že sa o ne má podeliť s ľuďmi na všetkých kontinentoch.

Výnimoční synovia a dcéry

Karmel ponúkol Cirkvi viacerých výnimočných svätcov, učiteľov vnútornej modlitby, nezištnej lásky a bezpečných sprievodcov na cestách k Bohu: sv. Terézia od Ježiša, sv. Ján od Kríža, sv. Terézia od Dietťaťa Ježiša, sv. Alžbeta od Najsvätejšej Trojice, sv. Rafael Kalinovský, sv. Terézia od Ježiša (z Los Andes), sv. Terézia Benedikta od Kríža (Edita Steinová) a iní. Spájajú ľudskú i duchovnú zrelosť, sviežu a prítlačlivú pre všetkých pravdivých hľadačov „živej“ vody, sýtiacej najhlbšie túžby ľudského srdca.

Br. Stanislav Jaloviar OCD

Uboená (U)krajina

Na Slovensku máme problémy, ale pri čítaní svedectva o živote ukrajinských rodín uprostred vojny aj ten najbiednejší z nás si môže povedať: „Ako im môžem pomôcť?“

Čo je dnes najväčší problém najmä na východe Ukrajiny?

Sr. Martina, bosá karmelitánka, Charkov: „Ľudia nesú bremeno ťažkej ateizácie, akú si mnohí ani nevedia predstaviť. Desatročia života bez Boha, prenasledovanie veriacych, kňazov, trestné tábory, zabíjanie. A dnešok je tiež dôsledkom toho, že ľudia nepoznali Boha a nemal im ho kto priniesť. Niekedy tí, ktorí ho nesú, veľmi deformujú obraz nášho láskavého a milosrdného Boha.“

Biskup Shyrokoradiuk rozpráva: „Ľuďom je ťažko, lebo oni stratili a ďalej strácajú. Utečenci nemajú kde bývať. V ruke jeden kufor, s ktorým prichádzajú do našich sociálnych centier a prosia o sociálne „balíčky“, obuv na zimu. Boľavo sa na to pozerá a preto sa modlíme o mier. Pomáhame, ako môžeme, chodíme k nim, medzi ľudí, podporujeme, povzbudzujeme ako môžeme a čakáme, kedy sa to všetko skončí. Robíme všetko pre

to, aby ľudia nestratili nádej. Ale veľmi bolí, že napriek tomu všetkému, čo prežili, títo ľudia s nostalgiou a smútkom spomínajú na „sovietske časy“, ktoré boli najkrajšie v ich živote. Ostal v nich *homo sovieticus*, ktorý smúti za lacnou salámou a vodkou, za štátnymi bytmi a inými atribútmi sovietskych čias. Oni sú hlboko rozčarovaní tým, čo sa deje, ale nerozumejú, že to všetko sú len následky „bezduchovnosti“, ktorú porodila sovietska vláda. Kto vychoval tých oligarchov bez morálnych princípov, bez svedomia a zodpovednosti? Či nie tí, pre ktorých je hlavné, aby bola saláma a vodka, a duša a morálka ich nezaujímajú? *Všade zarábajú na vojne.* Ukrajina nie je výnimka. U nás sú tiež ľudia, ktorým vyhovuje, aby vojna trvala čo najdlhšie, aby viac zarobili. Ich netrúpi, že sú to „krvavé peniaze“. Nemajú pocit zodpovednosti pred Bohom za osudy skaličených a zabitých ľudí – a to najviac bolí.“

dzajú prosiť o pomoc. Teraz ma trápia tri problémy. Prvý: vonkajšia agresia. Áno, práve vonkajšia – na Ukrajine nie je občianska vojna, je nevyhlásená hybridná vojna. Druhý: vnútorná agresia proti vlastnému národu, ktorá sa deje cez chamtivých oligarchov, a následky tejto agresie sú podobné tomu, čo možno nazvať genocídou (najmä pre chorých, starých a sociálne slabých).

Tretí: plánovaná demoralizácia našich detí a mládeže prostredníctvom uvádzania rôznych ideológií, takých ako gender (človek si sám určuje svoje pohlavie podľa toho, ako sa „cíti“).

Neustále sa modlím, hlavne o príhovor Presvätej Panny Márie, o ochranu pred týmito nebezpečenstvami. Tri roky sa „faraón“ ženie za ukrajinským národom a kričí: „Vráťte sa do Egypta!“ Ale to sa nestane! *Boh je s nami a vaše putovanie, milí pútnici, je toho dôkazom!*“, povedal otec biskup pútnikom i nám.

Sr. Martina sa delí o jeden z problémov, a to je *chronický nedostatok kňazov* v diecéze: „Ukrajina tak potrebuje misionárov, ktorí by boli ochotní pracovať v tejto náročnej vinici, kde je málo robotníkov. Prosíme, modlite sa na tento úmysel, lebo ľudia sú smädní po Bohu, no málo je robotníkov – kňazov, ktorí im dajú napit' z prameňa živej vody.“

■ Sr. Martina, stretla si sa aj ty s osobitným príbehom nejakej rodiny?

„Najlepšie si pamätám dve rodiny na samom začiatku vojny, ktoré u nás nocovali počas svojho úteku. Prvá: otec rodiny – pilot, mama – kožná lekárka a syn stredoškôľák. Rodina, ktorá žila v určitom štandarde. Mama so synom odišli skôr a otec zostával ešte so svojou mamou v Luhansku, ktorá bola už dôchodkyňa, trpela na cukrovku a problémy so srdcom. *To, čo mňa vtedy prinútilo zamyslieť sa:*

Čo mohli vziať so sebou, to sa muselo vmestiť do kufra auta. A pritom mali šťastie, že s tým autom, miestami ťahaným traktorom, sa otcovi podarilo ujsť cez lesy a polia.

Matka zanechala svoju súkromnú ambulanciu, zobrala so sebou len dokumenty, diplomy, otec bol vtedy už vo výslužbe. Bez príjmov, so synom a s chorou starou matkou tam, kde sa pre ňu tak ťažko dalo zohnať lieky a keď, tak za dvojnásobné až trojnásobné ceny. Jeden deň mali svoj status, komfort, majetok... – a na druhý deň?! Nič...

Ale vybrali si radšej útek, ako žiť v podmienkach LNR (Luhanská národná republika) pod kontrolou Ruska. Budúcnosť bola neistá. Mali nasmerované do Poľska, pomáhal im pán farár z Luhanska. Chlapec neskôr začal študovať v Poľsku, mama išla s ním, ale pracovať ako lekárka nemohla, aspoň nie hneď. Otec skúšal hľadať prácu v zahraničí ako pilot. Neskôr sa im podarilo z Luhanska dostať aj starú mamu, ktorá onedlho zomrela.

Tiež si pamätám, ako hovorili so slzami v očiach – *...my sme tiež vinní. Keď sa začali „nepokoje“, my sme ticho sedeli doma a čakali, kedy to prejde. Mysleli sme, že prečkáme..., a bolo treba vyjsť z domu a vzoprieť sa „tým silám“... a chrániť „svoje“.*

Druhá rodina nie je tak dobre situovaná, ale vďaka podnikaniu tiež netreli biedu. Manželia už po štyridsiatke. Zažili zázrak Panny Márie, ktorá im po dlhých rokoch „darovala“ dieťa... Matka, otec a malé dieťa. Scenár podobný: auto, ktoré vezie celý majetok. A koľko sa zmestí do malého Peugeota 207? Neskôr vyviezli odtiaľ ešte druhú časť majetku, ktorú až v tomto roku predali, na ďalšom aute. Smer budúcnosti – Poľsko.

■ Kto reálne zastrešuje pomoc jednotlivcom a rodinám?

Už druhý rok pracuje Pope for Ukraine (*Pápež pre Ukrajinu*). Ide o projekty financované zo zbierok v Európe, ktoré ohlásil Sv. Otec František. Okrem toho Caritas, Caritas-Spes, iné náboženské a nenáboženské organizácie a veľa dobrovoľníkov. V niečom pomáha i štát. Z týchto potrieb vznikla tiež KZS (Kresťanská záchranná služba).

Napríklad v septembri navštívilo sociálne centrum v Charkove okolo 2700 ľudí. Evidovali sa v projekte financovanom z projektu Pope for Ukraine. Na Ukrajine sa v lekárňach lieky kupujú, neexistuje systém receptov a preplácania liekov ako na Slovensku. A tak utečenci prinášajú „recepty“ od lekára a v centre sa im snažia nájsť potrebné lieky.

Kresťanská záchraná služba (KZS) spolupracuje s CIMIC (Civil-Military Cooperation. *Občiansko-vojenská spolupráca*), sleduje situáciu pri frontovej zóne a robí tzv. sociálnu kartu potrieb.

Ivan Storm z KZS vysvetľuje: „Tento monitoring ukazuje hĺbku problému a celú nepravdu. Pretože mnohí, ktorí prosia o pomoc, sú dosť dobre materiálne zabezpečení. A obyvateľstvo v týchto „sivých zónach“ je, žiaľ, nastavené brať, brať a brať. Oni si už zvykli na „humanitárku“ a teraz je veľký problém ich odučiť.“

„Jednoduchšie je vrátiť územie, ako vrátiť ľudí do lona Ukrajiny. Ľudia sú „ohlúpení“ a oklamaní z našej strany aj zo strany nepriateľa. Často sa pýtam: „Kto vám pomôže – Putin či Porošenko?!“ Oni odpovedajú, že pomôže iba Boh. A to je stopercentná pravda. Tu na východe pracujeme s ľuďmi nielen ako dobrovoľníci, ako KZS, ale tiež slúžime (modlitebná služba) – veľa sa nad nimi modlíme.“

■ Objavilo sa veľa morálnych otázok, ktoré prináša práve vojna. Napríklad čo duchovní? Majú právo brať zbraň do ruky počas vojny?

Kňaz má právo umierať spolu s tými, ktorým slúži. Otec biskup posielal do vojny kňazov, žehná ich a vystríha: „Nemáš právo brať zbraň do ruky. Naša zbraň je ruženec a modlitba. Naša zbraň je duchovná. Ty máš právo umierať spolu s nimi.“

■ Majú ľudia v týchto časoch túžbu po sviatostiach, napr. po krste?

Poviem príbeh, ktorý hovorí otec biskup: „Chlapec, ktorý bol mobilizovaný a ide na vojnu, prichádza ku mne a prosí: Som nepokrstený, pokrstíte ma! Sprevádza ho jeho rodina, mama. My sme začali, dali sme mu ruženec, ale on nemá ani tušenie a nič nevie o Bohu. Urobili sme „rýchlokurz“, aby mohol byť vedome pokrstený. Pýtam sa mamy: „Prečo ste ho nepokrstili?“ „Veď ja sama nie som pokrstená. Všetci sme nepokrstení. No, pokrstíte nás všetkých spolu! Ja na to odpovedám: „Nie. Vás už nie. On ide na vojnu, preto to robíme rýchlo. Vy máte čas, porozmýšľajte. Možno máte korene pravoslávne, budete sa chcieť dať pokrstiť v pravoslávnej cirkvi.“ A ona: „Čo? Vy nás urážate. Moskovská

cirkev je neverná. Ja vidím, čo oni robia!“ Ten pokrstený chlapec bojoval, prežil bitku pod Ilovajskom a vrátil sa bez škrabanca. A prišiel ďakovať.

Volodža s manželkou

■ Chcete vedieť, kto sú títo manželia?

Mali sme milosť byť práve v kaplnke a v hovorni sestier karmelitánok *stretnúť sa s dobrovoľníkmi KZS*. Boli to ľudia priamo z prifrontovej, tzv. sivej zóny, prišli k sestram po modlitbu i duchovnú podporu. Práve s tými, čo sú na fotografii – s Volodžom a jeho manželkou Oxanou. Bol to veľmi dojímavý príbeh o tom, ako Boh zavolať týchto mladých ľudí z Kyjeva, kde zanechali prácu, štúdium a rozhodli sa pre pomoc, šírenie evanjelia a nádeje pre deti – budúcnosť Ukrajiny a rodiny v prífrontovej zóne.

Boh si zavolať najskôr Vladimíra (Volodžu). Išiel sa len „pozrieť“ a následne spolu s manželkou zanechali „pohodlný“ život a začali slúžiť deťom – prinášať im Boha tým, že s nimi len boli a delili sa s nimi o ich bolesti, strach, straty, smútok. Ale i nádej a radosti.

Vzhľadom na potrebu kňazov prideliť otec biskup do tímu dobrovoľníka, otca Olexandra Kocura, ktorý v kláštorenej hovorni pôsobil svojím maskáčovým oblečením skôr ako vojak, než kňaz. Týždenne „nabehajú“ tisíce kilometrov k tým, čo potrebujú pomoc. Ale keď sme ho videli, ako tancuje spolu s deťmi na pieseň o milosrdnom Bohu, pripadal nám skôr ako chlapec s veľkým snom o lepšej Ukrajine. Bolo v nich toľko radosti, akoby vojna vôbec nebola. Deti tancovali, smiali sa, gestikulovali spolu s dobrovoľníkmi v ich svojpomocne vybudovanom centre a bavili sa – aspoň na chvíľu zavládla radosť.

■ Z rozhovoru s dobrovoľníkmi:

V niekoľkých dedinách som sa opýtal: „Keby tu bol kňaz, chodili by ste na spoveď, na rozhovor?“ Odpovedajú, že áno, lebo v tých dedinách, v ktorých sme boli, nie sú kostoly či cerkvi. Nijaké. Cirkev je vtedy, keď kňazi alebo „slúžiaci“ (obetaví kresťania) dennodenne pracujú s ľuďmi. A ak nepracujú s ľuďmi, nevenujú im čas, aby pomohli človekovi vo

Rozhovor s biskupom Shyrokoradiukom

všetkých sférach (fyzickej, duchovnej, duševnej), podľa mňa možno povedať, že tam nie je Cirkev.

Toto stretnutie ma očarilo a hlboko zasiahlo. *Stretla som ľudí, ktorí boli misionármi a dobrovoľníkmi na Božom diele vo svojej vlasti. Keď sme sa pýtali Vladimíra, čo ho viedlo k tomuto rozhodnutiu, povedal iba niečo v tomto zmysle: „Viem, čo mi dáva Boh, a túžim, aby aj iní poznali pravého, milujúceho Boha, práve v tejto beznádeji a vojne. Boh je verný svojmu ľudu. Ľudia na Ukrajine v tejto oblasti sú otvorení pre Boha, lebo túžia po láske. Možno im o Bohu veľmi nehovoríme, ale túžime, aby ho cítili z každého gesta, prejavu a služby, z každého úsmevu. A pomaly kráčame vpred, ľudia sa zdôverujú, čoraz viac nám dôverujú, dokonca sa už aj svedajú a pýtajú sa na Boha, na toho nášho Boha. Na Boha – Lásku.“*

■ Ako „opraviť“ Ukrajinu, ako pomôcť?

Opať slová o biskupa z Ukrajiny: „Budeme sa spolu modliť. Vezmeme do ruky ruženec. Myslím, že cez Pannu Máriu je možné vyliečiť Ukrajinu. Naše modlitby sa spájajú s Pannou Máriou. Ona vždy, neustále ochraňovala a chráni Ukrajinu. Úspech sme mali vždy vtedy, keď sme sa obracali o pomoc k nej. A tie fatimské proctvá o obrátení sa týkajú

tiež nás. Myslím, že sa vyliečime.“

Sr. Martina vysvetľuje Hanke Lacikovej: „Sama si tu bola a vieš, kto a kde dobre použije peniaze určené „postihnutým“. Nás, sestry bosé karmelitánky, by ľudia „zavallili“, keby peniaze išli cez nás. A tiež to nie je naša charizma. A hoci sú peniažky dôležité, hlavný akcent pomoci by som chcela nasmerovať na modlitbu:

*Za tých, ktorí sú obeťami, aj za tých, ktorí z nich spravili obeť.
Za tých, ktorí pomáhajú.
Za misionárov, aby ich Boh povolal do tejto vinice a aby prinášali svetlo a slúžili oddane a horlivo.
Za nás, ktorí tu žijeme, lebo to „duchovné bremeno“ nesieme spoločne. Východisko je v obrátení, v naplnení fatimských posolstiev – keď ľudia spoznajú svoje hriechy, viny, budú ich ľutovať a činiť pokánie. Keď jedni prestanú žiť na úkor druhých. To nemusí byť až také nereálne, lebo Bohu nič nie je nemožné.
Pre ľudí, ktorí nepoznajú Boha, nemajú nádej v čase vojny. A preto prosíme tiež o misionárov, ľudí, ktorí budú prinášať iným Boha – Svetlo sveta.*

So sr. Martinou od Najsvätejšieho Srdca Ježišovho OCD, slovenskou bosou karmelitánkou žijúcou v Charkove, sa rozprávala Hana Laciková OCDS z Bratislavy. Preklad z ukrajinčiny: sr. Martina

Milan Rúfus

Nedelná modlitba za otcove ruky

*Otcove ruky na večernom stole.
Také sú veľké ako taniere.
O chvíľu pôjde preč –
kúpiť chlieb za mozole.
Iba čo doje zvyšky večere.*

*Ďeď mi tie ruky na sobotu vráti,
budeme znova sedieť za stolom
A moja dlaň sa v jeho dlani stratí,
akoby jej tam ani nebolo.*

*A ja viem veru, čo sa možno stane,
že vyhrkne mi slza na líčko.
Moja dlaň bude v hniezde jeho dlane
ako ružové vtáčie vajíčko.*

*Možno aj usnem s hlávkou na tej ruke.
A bude sa mi, Bože, sladko spať.
Akoby som spal na nebeskej líke.
A ničoho sa nebudem už báť.*

Prameň: Nové modlitbičky.
Mladé letá, Bratislava,
Editorka: Magda Baloghová.

Svetlo z Majáka

Majáky pomáhajú lodiam doplávať bezpečne do prístavu, občianske združenie Maják nádeje umožňuje rodinám nespadať do mora beznádeje. Prinášame rozhovor so zakladateľkou tohto združenia Soňou Vancákovou.

■ Čo bolo impulzom k tomu, že si sa začala venovať chudobným rodinám?

Viac rokov som sa individuálne venovala pomoci chudobným rodinám. Vnímala som, že je okolo mňa veľa rodín v núdzi. Impulzom k založeniu združenia však bola viacročná osobná skúsenosť so 7-člennou rodinou, v ktorej náhle zomrel otec, následne dostala rakovinu mamka a zomrela. Ostalo 5 sirôt, z ktorých najstaršia mala 18 rokov. Tá si vzala do starostlivosti všetkých súrodencov, aby nemuseli ísť do Domova. Tieto deti nemali pokryté základné potreby – kým sa vybavili všetky papiere, ostali 3 mesiace bez príjmu. Pomáhala som im vyzbierať od ľudí peniaze. Táto skúsenosť ma naučila, že vždy budú trpiaci okolo nás, ale vždy sa nájdu dobrí ľudia, ktorí im pomôžu.

■ Aká je náplň činnosti Majáka nádeje?

Hlavnou náplňou je ochraňovať ľudskú dôstojnosť, odstraňovať alebo aspoň zmiernovať príčiny morálnej a hmotnej biedy rodín v núdzi. Pomoc rodinám poskytujeme rôznymi spôsobmi:

- terénna práca, sociálne poradenstvo,
- finančná pomoc, potravinová pomoc,
- zber a distribúcia obuvi, drogerie a školských potrieb,
- formačno-edukačné aktivity pre rodiny,
- tvorivé dielne,
- sponzorovanie táborov, kultúrnych podujatí pre deti,
- vzdelávanie verejnosti formou prednášok a konferencií,
- publikovanie kníh o problematike chudoby.

■ Máš v tomto združení aj nejakých spolupracovníkov?

Ak by som nemala spolupracovníkov a nebola obklopená toľkými dobrými ľuďmi zo všetkých strán, veľa by som neurobila. Pracovať v tíme, so zrelými kresťanmi, je pre mňa silným prejavom Božej lásky. V našich vytrvalých dobrovoľníkoch, ktorí pomáhajú celé roky zadarmo a prejavujú ochotu slúžiť tam, kde je to práve potrebné, je viditeľná skutočná viera. Pretože pracovať vo svojej profesii na

plný úväzok a potom viesť napríklad tvorivé dielne v Majáku (každý týždeň) alebo počas víkendov chodiť na stretnutia s rodinami, na zbierky alebo kultúrne akcie s deťmi, to dokáže skutočne len človek, ktorý má v sebe veľa lásky a dokáže sa obetovať. **Najväčšími spolupracovníkmi sú však moje deti a manžel.** Tí sa zúčastňujú všetkých aktivít Majáku a veľa vecí dokončujú aj doma – balia ručné výrobky, vypisujú tabuľky, etikety, fotografujú výrobky na web, vyberajú balíky z pošty, roznášajú potraviny rodinám atď.

■ Maják nádeje vznikol v roku 2010. Zmenili sa odvtedy spôsoby vašej pomoci?

Moja predstava o pomoci rodinám v núdzi bola jednoduchá. Týmto rodinám som chcela pomôcť formou pravidelného mesačného finančného príspevku. S touto predstavou som aj „naháňala“ prvých spolupracovníkov. Vysvetlila som im, že to nebude vôbec náročné. Doteraz sa z toho smejeme (Boh sa smial isto už na začiatku). Zmenilo sa totiž ÚPLNE všetko. Celá moja predstava sa ukázala v praxi ako nie šťastné riešenie, a preto sme

našu pomoc začali poskytovať úplne iným spôsobom – náročným na náš čas, obetavosť, ochotu, ale prinášajúcim chudobným úľavu a posun dopredu. Pribúdali stále nové oblasti, v ktorých poskytujeme pomoc. Na to všetko však potrebujeme obetavých ľudí, na ktorých sa môžem spoľahnúť. Ľudí, ktorí vedú organizovať, ktorí sú empatickí, vytrvalí, plní radosti a nádeje – *pretože radosť a nádej je to, čo rodinám v núdzi často najviac chýba.*

■ Zmenili sa aj ľudia, ktorým adresujete svoju pomoc?

Pre nás je vždy veľkou radosťou, ak vidíme zmenu k lepšiemu. Zmenou sú aj detaily v správaní, napríklad, že rodiny nie sú nastavené len na to, aby brali, ale začínajú aj dávať. Ak sa mamička, ktorá sa nevedela dlho usmiať ani otvoriť na iných, naraz zapojí do kolektívu a vidíme na jej tvári úsmev, je to obrovská zmena. Rodiny v Majáku vytvorili medzi sebou puto, poznajú sa už po mene, vedú si pomôcť, podržať sa navzájom. Mamičky prichádzajú s nápadmi, čo môžeme vyrábať alebo čo sa dá zmeniť. Zmena na-

stáva aj u detí. Jedno dieťa, ktoré nevedelo dobre rozprávať, sa vďaka hipoterapii „rozprávalo“. Takisto sa naši mladí stretli so živým Bohom vďaka evanjelizačným víkendovým stretnutiam, ktoré sme im preplatili.

■ Akým spôsobom môžu čitatelia nášho časopisu pomôcť činnosti združenia Maják nádeje?

Spôsobov pomoci je veľmi veľa. Vymenujem aspoň niektoré:

- dobrovoľníckou prácou,
- kúpou výrobkov našich mamičiek,
- stravnými lístkami,
- zorganizovaním potravinovej alebo drogériovej zbierky,
- ponúknutím brigády, pracovného miesta,
- trvalým príkazom na náš účet,
- darovaním 2 %.

V poslednej dobe nás oslovujú snúbenci – objednávajú si napríklad 200 ks levanduľových srdiečok a tie dávajú hosťom ako darček zo svadby. Takto urobia radosť nielen svadobným hosťom, ale aj rodinám v núdzi, pretože za vyzbierané financie im môžeme zaplatiť napríklad lieky. Takisto nás oslovili manželské páry, ktoré vedú snúbenecké kurzy – ako darček im dajú napríklad ručne robené srdiečka, mydlá, vankúše, ktoré vyrobili naše osamelé mamičky na tvorivých dielňach. Za všetkých darcov sa v Seminárnom kostole v Košiciach každý štvrtok o 12.00 hod. slúži svätá omša.

■ Ako si všimnúť chudobné rodiny okolo nás?

Napriek tomu, že žijeme vo vyspelejšej spoločnosti, v našom štáte žije veľmi veľa chudobných rodín. Niektorých chudobných nemusíme hľadať, pretože prídu s prosbou o pomoc sami. Druhú skupinu tvoria núdzní, ktorí žijú v trvalom nedostatku základných zdrojov a ktorí svoju chudobu „nehlásia zo striech“. Práve v týchto prípadoch potrebujeme mať otvorené oči a pozorne vnímať, ako ich rozoznať a ako im pomôcť.

Najľahšie ich môžu rozoznať učitelia a lekári. No ak sme vnímaví, spoznáme „prejav“ chudoby všetci: podľa typu oblečenia, spôsobu bývania; strava chudobných je jednotvárna a väčšinou suchá, deti sa nezúčastňujú na výletoch a viacdňových školských akciách, nemajú možnosť študovať na vysokých školách. Takisto napriek svojim talentom nechodia na záujmové krúžky, pretože finančná situácia rodiny to nedovolí. Rodiny v núdzi nechodia na dovolenky, nemajú možnosť platiť lieky, zubné ošetrenia.

Týmto rodinám môžeme pomôcť rôznymi spôsobmi v závislosti od toho, v akom vzťahu s nimi sa nachádzame. Je však potrebné pomáhať vždy taktne. Ak sú to naši susedia

alebo spolupracovníci, môžeme im podarovať stravné lístky, hračky pre deti, oblečenie po našich deťoch, podeliť sa s nimi o koláč, pozvať ich k nám na obed, ako darček vyplatiť deťom nejaký krúžok alebo im poradiť organizáciu, ktorá pomáha ľuďom v núdzi.

Ako by sme podľa teba mali pomôcť chudobným, ktorých stretávame na uliciach našich miest: zobrajúcim bezdomovcom, Rómom a pod.?

Táto skupina chudobných je viditeľná, a to veľmi zreteľne. Je viac spôsobov, ako pomôcť zobrajúcim bezdomovcom a Rómom na uliciach. Ja odporúčam reagovať na prosbu, s ktorou k nám prichádzajú. Ak chcú peniaze na jedlo, idem im kúpiť jedlo. Ak chcú peniaze na lieky, pýtam od nich recept (a ak ho aj skutočne majú s platným dátumom, idem s nimi do lekárne). Snažím sa pri nich zastaviť a aspoň na chvíľu porozprávať, kde

bývajú, ako žijú. Ak spia pod holým nebom, poviem im, kde nájdu ubytovanie a dám im adresu. Väčšina z nich však tieto zariadenia pozná a odmietajú tam ísť pre nutnosť dodržiavania pravidiel. Ak nájdem bezdomovca, ktorý leží na ulici a je zranený, volám políciu a záchranku. Akokoľvek biedne a špinavo vyzerajú, snažím sa k nim správať s úctou.

Zažila som aj humorné situácie, keď som opitému mužovi, ktorý ležal v snehu na zemi, volala taxík a zaplatila som mu odvoz domov. Ten muž mi veľmi ďakoval a sľuboval, že si ma vezme za ženu.

Nedávno si obhájila rigoróznou prácu na tému detí s ADHD. Môžeš nám vysvetliť, čo to ADHD vlastne je a ako by k tomuto problému detí mali pristupovať ich rodičia?

ADHD je najčastejšie diagnostikovaná detská psychiatrická porucha. Je to porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou. Častejšie sa vyskytuje u chlapcov. Výchova týchto detí je veľmi náročná tak pre rodičov, ako aj pre učiteľov. Základom je informovanosť o tejto poruche, pravidelná návšteva detí u psychológa, detského psychiatra a hlavne prispôbenie výchovy (veľa pochvál, minimum kriku a trestov), úprava podmienok pre prípravu na vyučovanie.

Za rozhovor ďakuje br. Andrej Valent OCD

Kresťanská rodina v postkresťanskej dobe

Som manželka a matka štyroch detí. Najstarší syn je tretiak a najmenšia dcéra mala v lete rok. Na moje vlastné prekvapenie nemusíme s manželom čeliť ťažkostiam materiálnym, ako to zvyčajne pri početnejších rodinách bývalo v minulosti, ale denne sme vystavovaní pokušeniu poddať sa materializmu, konzumizmu a absolútne nezmyselnému liberalizmu. Prišli sme na to, že naše kresťanské postoje, hodnoty a názory len málo korešpondujú s postojmi, hodnotami a názormi sveta, v ktorom žijeme a ako kresťania vychováваме naše deti. Počúvame z mnohých strán, že je načase prehodnotiť naše metódy výchovy, lebo doba je už iná. Je to však naozaj tak, že my kresťania to vo výchove detí prehánáme?

Súhlasím s názorom, že doba je skutočne iná. Naša generácia bola vychovávaná formálne kresťansky a stačilo to, dnes však už nestačí vštepiť deťom len návyk večernej modlitby a návštevu nedelnej omše. Dnes tento malý plamienok viery uhasia prívaly špinavej vody. Tá sa na nás a naše rodiny valí z každej strany cez televízne programy, filmy, reklamy, cez počítačové hry, internet, mobily, tablety, rádio, časopisy, detské knihy a filmy, v škôlkach, v školách a záujmových krúžkoch. Neustále nám niekto zvyšuje životné tempo, aby sme všetko stihli, aby nám nič neušlo. Obklopuje nás hluk a tlak na to, aby sme mali všetko, čo nám na každom kroku ponúkajú, a využili každú ponuku a akciu. Reklamné agentúry robia pokusy na deťoch, aby cez manipuláciu s nimi zatlačili na rodičov. Dokonca aj zákony nás tlačia do toho, aby sme pod hrozbou trestu akceptovali, čo je dobré si myslieť a ako máme vychovávať naše deti. Ak tak neurobíme, máme problém. Vychovať dobrých kresťanov so živou vierou v tomto prostredí je skutočná výzva.

Na základe poznania, že sa nachádzame uprostred boja, naša rodina sa rozhodla po-

stupovať tiež strategicky a systematicky vo výchove detí a v šírení evanjelia v tomto svete bez Boha.

Po obrátení môjho manžela sa naša rodina oficiálne za účasti kňaza zasvätila Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie. Okrem zachovania sviatostného života nás manželov sme cítili, že je potrebné urobiť ochranné opatrenia

formálna. V tomto nám veľmi pomáha spoločenstvo kresťanských rodín zmýšľajúcich podobne ako my, ktoré nám modlitbovo „kryje chrbát“. Navzájom sa povzbudzujeme, inšpirujeme a pomáhame si v časoch rodinných či manželských kríz a pri problémoch s deťmi. Polovica z nás nemá doma televízor, a tak si nepripadáme ako čudáci. Tým, že centrom našej obývačky nie je televízor, ale jedáleňský stôl, veľká časť nášho spoločného času sa odohráva v obývačke v okolí stola, pri ktorom málokedy sedí niekto sám. Naše deti však nie sú úplne odtrhnuté od médií. Máme v obývačke počítačovú obrazovku, a tak, keď chcú niečo pozerať, všetko, čo vidia, sú nami starostlivo vybrané rozprávky bez reklám. Vieme, čo naše deti pozerajú, a s mnohými rodinami si posúvame kvalitné rozprávky, seriály a filmy. Načreli sme do fondu starých seriálov a rozprávok z našich detských čias a napodiv, deti sú z toho nadšené, dokonca

na to, aby sme čo možno najviac zamedzili pôsobeniu zla na náš domov. Odovzdali sme sa teda pod Matkinu ochranu a každý z nás, vrátane starších detí, nosí na sebe nejaký druh sväteniny. Náš byt dáme každý rok požehnať a ja ho z času na čas vykropím svätenou vodou tak, ako to odporúčala Panna Mária v posolstvách z Medžugoria. Pri vchode do bytu máme nádobku so svätenou vodou, ktorú mi priviezol manžel z Poľska, a pri odchode z domu sa vždy prežehnáme, pričom my rodičia požehnáme deti jednoduchým krížikom na čelo. Dbáme na to, aby ani spať nešli bez nášho rodičovského požehnanja. Odstránili sme z nášho domu všetky predmety „pre šťastie“ a čokoľvek, čo nieslo na sebe okultné znaky. Ak náhodou deti niečo podobné domov od niekoho donesú, vysvetlíme im význam toho, čo doniesli. Deti sú úžasné v tom, že rýchlo na všetko reagujú a dokonca sami sa naučili odmietnuť pochybné veci, prípadne na ne upozornia kamarátov.

Bez našej vlastnej živej viery a rastu v láske k Bohu by výchova nás, rodičov, bola opäť len

sa mnohými dobrými vecami sami pri hre inšpirujú. Staré rozprávky sú pomalšie, menej akčné, a tak ani deti nebývajú po nich také agresívne, ako keď sa vrátia z pásma televíznych rozprávok z „detských kanálov“ od starých rodičov.

Veľmi dbáme na to, aby sme deťom iba nezobrali virtuálny svet, ale snažíme sa im vytvárať plnohodnotný program. Veľa vyrábame, chodievame von na prechádzky, vzájomne sa s inými rodinami navštevujeme, spoločne pečieme, varíme, upratujeme, hráme spoločenské hry a čítame si. Vytvoriť tento druh zábavy pre deti je veľmi namáhavé, iste je oveľa jednoduchšie posadiť deti pred televízor. Z dlhodobého hľadiska sa nám to však veľmi osvedčilo. Deti sú tvorivé, rady chodia na chatu, túry, zbierajú gaštany, listy a náš najstarší syn udivuje okolie svojimi znalosťami o hubách. Keď treba, vymení mladšiemu bra-

tovi baterky vo vláčičku a jeho sestra vymyslí hru na varenie alebo na škôlku, čím zamestná všetkých súrodencov. Milujem tie chvíle, keď môžem nenápadne pozorovať, ako sa spolu na niečo hrajú a spoločne sa pri tom smejú alebo niečo vytvoria. Bolí ma, keď hra končí bitkou alebo krikom, ale aj to patrí k životu a máme ďalšiu príležitosť navzájom si povedať: „Prepáč!“ a „Odpúšťam ti!“ Veď keby sa spolu iba pozerali na rozprávku, nemajú ani príležitosť pohádať sa alebo sa pobiť.

U nás doma nesmie chýbať spoločné jedlo. V priebehu víkendov raňajkujeme, ale všetci spolu! Trvalo mi roky, kým sa mi to ako-tak podarilo dosiahnuť. Víkendové obedy sú spoločné a v rámci možnosti sa ako správna mama snažím zhromaždiť rodinu pri stole každý večer aj cez týždeň. Môj manžel na to nebol zvyknutý, ale postupne sa naučil, že si nesadáme k stolu kvôli jedlu, ale aby sme boli spolu. Spoločné jedlo nie je jedlo, ale čas, ktorý spolu trávime! Poteší ma, keď moja staršia dcéra kričí, že nechce jesť, lebo pri nej nik neseďí.

Centrom nášho duchovného života je svätá omša a spoločná modlitba. Modlíme sa

aspoň raz počas týždňa na svätej omši. Cez týždeň sú omše kratšie, takže im to ubehne rýchlejšie. Inšpiráciou sú nám rodiny, s ktorými sa pravidelne cez všedné dni stretávame v kostole. Niektorí dokonca prichádzajú podľa možnosti denne. Ak prídete do nášho kostola na ktorúkoľvek večernú svätú omšu, s istotou tam budú nejaké malé či veľké deti. S deťmi vstávame podľa možnosti v advente na roráty, chodievame na fatimské soboty a vianočné a veľkonočné sviatky trávime denne na všetkých pobožnostiach tak, ako to robievali aj naši starí rodičia. Vždy si to vyžaduje veľa prípravy, vysvetľovania, prečo zas ideme na omšu, a veľa motivácie. Niekedy používame odmeňovacie srdiečka, ktoré si môžu za sväte omše lepíť do kalendára. Syn má ešte extra srdiečka za miništrovanie, dcéra za spev na sv. omši. Manžel sa dohodol s najstarším synom, že stredy budú ich spoločným časom. Nejdú však na futbal, ale keďže manžel je lektor a v stredy číta v kostole, dohodli sa, že pôjdu spolu miništrovať a potom sa niekde zastavia na malé občerstvenie. Ja zas vyzdvihujem staršiu dcéru v pondelky a štvrtky na gymnastike a stalo sa nám dobrým zvykom, že odtiaľ ideme rovno na svätú omšu a až potom domov. Zo začiatku sa jej veľmi nechcelo a dost protestovala, ale nedávno ma prekvapila, keď rovno zabočila ku kostolu a hovorí mi: „Neboj, mami, v kostole mi nebude zima, všetko, čo som mala, som si obliekla na seba.“ Uvedomila som si, že sa na sv. omšu vedome nachystala. Mám veľkú radosť z toho, že deti vyrastajú pri Pánových nohách, hoci si to často vyžaduje veľkú námahu.

Nespomenula som ešte najdôležitejšiu vec. Už viac ako dva roky sa snažím ako mama priniesť do rodiny Krista, a tak denne pristupujem k sv. prijímaniu. Vyžaduje si to stratégiu, plánovanie a denné zorganizovanie

vždy večer pred spaním, pričom nezabúdame poďakovať za všetko, čo nás cez deň stretlo. Pred niekoľkými rokmi sme pridali aj rannú modlitbu. Inšpirovala som sa vtedy knihou *Medžugorje a rodina*. Je tam veľa výborných podnetov na praktický život kresťanskej rodiny s deťmi. Začali sme sa ráno modlievať desiatok ruženca, hoci deti zo začiatku protestovali. Dnes je to už samozrejmosť pred odchodom do školy alebo cestou v aute. Naša sedemročná dcéra je už taká „natrénovaná“, že nevynechá žiadnu príležitosť, pri ktorej sa môže predmodlievať desiatok v kostole do mikrofónu.

Deti brávame na svätú omšu aj cez týždeň. Snažíme sa, aby okrem nedele boli ešte

rodiny tak, aby to bolo možné. Takmer vždy idú so mnou nejaké deti, málokedy som sama. Sú dni, keď na prijímanie chodieval môj manžel, vtedy sa rodinnou monštranciou stáva on. Inšpirovali sme sa raz pôstnym predsavzatím jednej z rodín, že denne niekto z členov priniesol domov v srdci Krista. Ďalšími vzormi sú nám svätá Zélia a Luis Martinovci, rodičia sv. Terézie od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre, bosej karmelitánky. Obaja chodili denne na sv. prijímanie a Zélia sa úprimne modlila o svätosť všetkých jej detí. Pán jej túto milosť doprial. To je zároveň aj mojim vrúcnyim želaním, aby sme naše deti vychovali pre nebo. O to sa ako mama modlím. Mnohí namietajú, že máme štyri deti, takže denné sväté prijímanie je luxus. Martinovci mali 9 detí, rovnako ako mexická mystička Conchita, ktorá ich mala tiež deväť. Ešte pred svadbou prosila budúceho manžela, aby mohla denne prijímať Krista a hoci okolnosti v jej živote boli rôzne, splnila svoje predsavzatie. Žiadne z jej detí nestratilo vieru, dokonca dve z nich nastúpili cestu zasväteného života. Denné prijímanie mi teda nebráni byť dobrou a starostlivou mamou. Je to práve Kristus, ktorý ma živí a ako manželku a matku formuje, dáva mi silu zvládať všetky povinnosti a svojou prítomnosťou posväcuje našu rodinu.

Ako sa zintenzívňujú útoky na nás kresťanov, na naše manželstvá a deti, tak je potrebné zintenzívniť náš kresťanský život. Dnes nie je čas na spánok, ale naopak, je čas nabráť sily pri Kristovi a pridať sa k rodinám, ktoré zachovávajú skutočné kresťanské hodnoty pre budúce generácie. Možno už len tým, že urobíme denne pre Krista niečo viac ako ostatní. Možno skúste začať s jedným rodinným desiatkom ruženca denne. Nech vás a vaše rodiny žehná Pán a ochraňuje Panna Mária!

Mária s celou rodinou

Kristov vojak

Začiatkom roka 2006 ma oslovila pani doktorka Mária Murárová. Keďže ma už dlhšie poznala ako praktizujúceho kresťana, pozvala ma do spoločenstva Svetského rádu bosých karmelitánov v Košiciach. Jej ponuku som prijal a začal som sa oboznamovať so spiritualitou tejto rehole. Oslovila ma, lebo vyhovuje môjmu naturelu. Do kláštora našich sestier bosých karmelitánok na sídlisku KVP v Košiciach som začal chodiť od februára 2006, pretože tu mávame naše pravidelné stretnutia.

Dňa 15. 10. 2006 (na slávnosť sv. Terézie od Ježiša) som bol prijatý do noviciátu počas svätej omše, ktorú celebrouval o. Miloš Viktorín OCD, vtedy duchovný asistent nášho rádu. Aj v mojom veku som chcel byť nápomocný, a tak som prijal funkciu sekretára aj fotografa. Postupne som zaviedol potrebnú dokumentáciu, prispievam do kroniky nášho spoločenstva a podieľam sa na výzdobe našej modlitebne. Zúčastňujem sa na misiách našich otcov v slovenských farnostiach, najmä v tých, ktoré sú zasvätené Panne Márii

Škapuliarskej. Okrem toho som rád pomáhal pri stavbe kláštora bosých karmelitánov v Košiciach-Lorinčíku.

Dočasné prísluby som zložil 26. 4. 2009 a zvolil som si predikát Vladimír od sv. Štefana a prvých kresťanov. Večné prísluby som mal 10. 6. 2012 pri svätej omši, ktorú celebrouval náš duchovný asistent otec Bernard Gorczyński OCD.

Čo mi dal Svetský rád bosých karmelitánov? Prijal som učenie našej zakladateľky sv. Terézie od Ježiša a ďalších svätých našej

rehole, najmä sv. Terézie od Dietťaťa Ježiša a Svätej Tváre. Toto ma posilňuje v duchovnom raste, aj keď už mám viac ako 70 rokov. Stále chcem byť užitočný vo Svetskom ráde a v kruhu svojich blízkych.

Za všetky duchovné dobrá, ktoré dostávam, ďakujem nášmu Troj-jedinému Bohu, Panne Márii, našim duchovným otcom a členom nášho spoločenstva.

*Vladimír Sobota starší
(bývalý profesionálny vojak)*

Erigovanie Svetského rádu v Detve

Spoločenstvo Svetského rádu (OCDS) Detva bolo slávnostne erigované (právne začlenené do rádu) dňa 18. 6. 2017 za účasti otca provinciála Tadeusza Floreka, nášho provinciálneho delegáta o. Krzysztofa Górskeho a ďalších vzácných hostí.

Obnova sľubov v Nitre

9. októbra 2017 v kláštornej kaplnke sestier Karmelitánok Dieťaťa Ježiša v Nitre pri sv. omši obnovila svoje reholné sľuby sr. Oľga. Sv. omšu celebrouval vdp. Miloš Kohútek. V histórii kláštornej kaplnky v Nitre to bolo prvé obnovenie sľubov.

Tri v jednom pod Tatrami

V dňoch 30. júna 2017 - 1. júla 2017 sa v Dolnom Smokovci zišli všetky tri spoločenstvá Svetského rádu bosých karmelitánov na Slovensku: Spoločenstvo sv. proroka Eliáša z Košíc, Spoločenstvo sv. Jána od Kríža z Bratislavy a Spoločenstvo sv. Terézie od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre z Detvy.

Výročie konsekrácie v Detve

Bosé karmelitánky v Detve 28. 7. 2017 ďakovali dobrému Bohu za desať rokov milostí a darov, ktorými ich zahrnul na „detvianskej zemi“. Do svojich piesní chvál a vďaky zahrnuli príbuzných, priateľov a dobrodincov, pričom ďakovali za akúkoľvek pomoc a všetky modlitby.

Obliečka a prvé sľuby v Czernej

Dňa 15. septembra 2017 si v poľskom kláštore v Czernej prvý raz obliekol karmelitánsky habit náš spolubrat Matúš Mária od sv. Jána Bosca (Kurčík). Na druhý deň ukončil noviciát a zložil prvé sľuby brat Peter od Milosrdného Otca (Beňo).

AUDIOKNIHA

Príbeh mojej duše

Originálne rukopisy sv. Terézie z Lisieux
načítali: Eva Ryšáková a Igor Šabek

V najbližšom čase
nájdete v predajniach
s duchovnou literatúrou